

PROTOKOLL

Dnr
8177-2024

Sid
1 (12)

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Inspektion av Förvaltningsrätten i Karlstad den 15–17 oktober 2024

Protokollet i korthet: Den 15–17 oktober 2024 genomförde chefsJO en inspektion av Förvaltningsrätten i Karlstad. Inspektionen genomfördes bl.a. i syfte att följa upp handläggningstiderna vid domstolen med anledning av att chefsJO tidigare riktat kritik mot domstolen i detta avseende.

ChefsJO:s övergripande intryck är att Förvaltningsrätten i Karlstad är en väl fungerande domstol även om det finns vissa utmaningar. Vid inspektionen konstaterades att handläggningstiderna i flera måltyper varit långa och att domstolen måste fortsätta arbetet med att säkerställa att målen hanteras på ett effektivt sätt och inom rimlig tid. Det är dock positivt att handläggningstiderna har förbättrats något under senare tid och detta särskilt beträffande skattemålen.

I protokollet tar chefsJO även ställning till de iakttagelser som gjordes i övrigt vid inspektionen. Han gör uttalanden om bl.a. den inledande granskningen av mål, informationsbladet som skickas ut när handläggningen av ett mål påbörjas och rättelse av dom.

Inledning

Den 15–17 oktober 2024 genomförde chefsjustitieombudsmannen (chefsJO) Erik Nymansson tillsammans med byråchefen Dan Johansson och rättssakkunniga Emilia Franke, Maria Jacobsson (protokollförare) och Anika Andreevska en inspektion av Förvaltningsrätten i Karlstad.

ChefsJO har i ett beslut den 27 november 2023, dnr 1295-2023, riktat kritik och i ett fall allvarlig kritik mot Förvaltningsrätten i Karlstad för långsam handläggning av två skattemål. I samma beslut gjorde chefsJO även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i s.k. allmänna mål. Den aktuella inspektionen genomfördes bl.a. i syfte att följa upp handläggningstiderna vid domstolen.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes den 15 oktober 2024 med att chefsJO och hans medarbetare togs emot av lagmannen AA, enhetschefen BB och den administrativa föredraganden CC.

Vid mötet redogjorde chefsJO inledningsvis för JO:s verksamhet samt för syftet med och upplägget av inspektionen. Därefter informerade förvaltningsrättens representanter om förhållandena vid domstolen (se nedan under rubriken Redogörelse för förvaltningsrättens verksamhet).

Efter det inledande mötet följde granskningen av de handlingar som JO hade begärt inför inspektionen. Vid granskningen hade chefsJO och hans medarbetare åtkomst till förvaltningsrättens målhanteringssystem Vera.

Inspektionen avslutades den 17 oktober 2024 med att chefsJO och hans medarbetare översiktligt redogjorde för sina iakttagelser under inspektionen. Vid genomgången närvarade AA, BB och CC.

Inspektionens omfattning

JO hade före inspektionen hämtat in bl.a. förvaltningsrättens arbetsordning, verksamhetsplan för 2024 samt rutindokument.

Vid granskningen kontrollerades de tio äldsta pågående målen och de tio senast avgjorda målen i följande målkategorier: mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, mål om skatt, körkort, socialförsäkring och mål enligt socialtjänstlagen (2001:453). JO tog också del av en lista över samtliga vid förvaltningsrätten pågående mål.

JO fick tillgång till dom- och beslutsböcker för 2024. Avgörandena granskades stickprovsvis. Vidare granskades mål som hade återförvisats från högre instans till förvaltningsrätten under 2023 och 2024.

Utöver de ovan nämnda granskningsåtgärderna gjorde JO:s medarbetare även sökningar i Vera under inspektionen samt tog del av ytterligare rutindokument.

Redogörelse för förvaltningsrättens verksamhet

Vid redogörelsen för förhållandena vid förvaltningsrätten hänvisade domstolens företrädare till ett presentationsunderlag som även gavs in till JO (JO:s handling 10). Därutöver tillades bl.a. följande.

Domstolens nuvarande organisationsstruktur infördes den 1 februari 2023 och innebär att verksamheten är indelad i två dömande enheter, en kanslienhet och en administrativ enhet. Vid domstolen arbetar sex ordinarie rådmän och en tillförordnad rådmän. Domstolen har två anställda fiskaler men en av dessa är tjänstledig. Utöver notarier och föredragande har domstolen även anställda traineer som är en speciell föredragandeform. Under sin tjänstgöring arbetar en trainee både hos Kammarrätten i Göteborg och i underrätt. På så sätt får han eller hon en god inblick i domstolarnas arbete. Många som innehar tjänsterna vill fortsätta att arbeta inom domstolsväsendet.

Alla förvaltningsrättens inkomna mål direktlottas på en domare. Skattemål och förtursmål inkorgsgranskas av ansvarig domare medan övriga måltyper hanteras av en beredningsorganisation. De s.k. bottenplattemålen (trafikmål, biståndsmål, kriminalvårdsmål, CSN-mål och folkbokföringsmål) lottas på en notarie för inkorgsgranskning men bereds sedan av jouren. När målen är klara att sättas upp fördelas de ut för uppsättning. Fram till dess att ett sådant mål avgörs kan tre till fyra personer ha tittat på målet. Domstolens bedömning är att hanteringen är ineffektiv och behöver ses över.

Förvaltningsrätten har ett antal utmaningar i verksamheten. Under de senaste åren har det skett täta byten av lagmän och domstolen är i behov av mer kontinuitet. Vidare gör organisationens storlek den sårbar och det är i likhet med vad som gäller för andra mindre städer svårt med kompetensförsörjningen. Det har skett en stor personalomsättning på kanslienheten och det finns behov av kompetensutveckling och en genomlysning av flödet på enheten. Det finns också utmaningar vad gäller samarbetet mellan domare och beredare där det digitala arbetssättet har medfört att man i mindre utsträckning diskuterar juridiska frågor. Rutiner, riktlinjer och mallar behöver utvecklas vidare.

Antalet inkommande mål till domstolen minskade under 2022 men ökade igen under 2023. Det har skett en ökning i samtliga måltyper men den största ökningen utgjordes av inkomna skattemål som mer än fördubblades, vilket avviker från övriga domstolar i landet. Domstolen når varken sina egna eller regeringens mål vad gäller omloppstider. En åtgärd som domstolen vidtagit för att förbättra handläggningstiderna är att muntlig förhandling numera sätts ut snabbare. Vad gäller skattemålen har domarna tagit över ansvaret för inkorgsgranskningen för att se om det kan ge effekt. När man jämför statistik gällande domstolens skattemål kan man se att läget har förbättrats och att det inte längre finns några mål som är äldre än två år.

lakttagelser och bedömningar

ChefsJO:s övergripande intryck av domstolen

Det allmänna intrycket är att Förvaltningsrätten i Karlstad är en väl fungerande domstol även om det finns vissa utmaningar. De domar och beslut som granskades var överlag välskrivna och pedagogiskt utformade med lämpliga rubriker. Det noterades att förvaltningsrätten inte slentrianmässigt bifogade det överklagade beslutet till sina avgöranden. Det tyder på en omsorgsfull bedömning av vilka uppgifter som bör offentliggöras.

Domstolen verkar vara noggrann med att hålla tidsfrister i LVU- och LVM-mål och också i övrigt handlägga dem med tillräcklig skyndsamhet. Även de återförvisade mål som granskades hade hanterats skyndsamt. Handläggningstiderna i flera andra måltyper var dock långa, se nedan.

Långsam handläggning m.m.

Långsam och passiv handläggning

Av förvaltningsrättens verksamhetsplan för 2024 framgår att domstolens mål för den dömande verksamheten bl.a. är att förbättra åldersstrukturen på målen och klara regeringens mål avseende omloppstider samt internt sätta verksamhetsmål för skattemål, socialförsäkringsmål och mål enligt socialtjänstlagen respektive övriga mål (exklusive förtursmål).

Av statistik som förvaltningsrätten har gett in till JO framgår att omloppstiden enligt den 75:e percentilen hittills under året är 14,9 månader för skattemål, 12,8 månader för socialförsäkringsmål, 5,5 månader för mål enligt socialtjänstlagen och 5,4 månader för övriga mål. Totalt för alla måltypen exklusive förtursmål är omloppstiden 6,5 månader.

Enligt den förteckning över förvaltningsrättens pågående mål som JO tog del av vid inspektionen fanns totalt 2 181 öppna mål och av dessa var 131 mål över ett år gamla.

Under inspektionen kunde konstateras att handläggningstiderna i många av de granskade målen varit långa. Följande exempel kan nämnas.

Förvaltningsrätten hade vid tidpunkten för inspektionen 16 öppna mål enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, med en handläggningstid på drygt ett år. Ett mål hade en handläggningstid som översteg 1,5 år (mål nr 823-23). I de flesta av målen fanns ett uppsatt domsförslag, och vissa av målen var markerade som överlämnade till domare i maj och juni 2024. Som exempel kan nämnas ett mål gällande boende för en ungdom som hade sökt en viss gymnasieutbildning hösten 2023 (mål nr 3353-23) där överklagandet kom in till domstolen den 19 juli 2023. Målet fick statusen överlämnat till domare den 22 maj 2024.

Domstolens äldsta pågående mål enligt socialtjänstlagen (mål nr 4554-23) avsåg bistånd till boendekostnad för september 2023 och handläggningstiden uppgick vid inspektionen till drygt ett år. Domstolen hade inte vidtagit någon handläggningsåtgärd i målet sedan slutet av oktober 2023. Ett annat av de äldsta pågående socialtjänstmålen (mål nr 1047-24) kom in till domstolen i början av mars 2024 och avsåg ekonomiskt bistånd. Domstolen hade inte vidtagit någon handläggningsåtgärd sedan målet kom in.

Vid granskningen av domstolens domböcker noterades ett mål gällande särskilt boende enligt socialtjänstlagen (mål nr 2061-23) där överklagandet kom in till domstolen den 5 maj 2023 och avgjordes den 15 februari 2024. Även ett mål gällande ekonomiskt bistånd för maj 2023 uppmärksammades (mål nr 2803-23). Målet kom in till domstolen den 19 juni 2023 och i dom den 15 februari 2024 bifölls överklagandet delvis.

Förvaltningsrättens tio äldsta pågående socialförsäkringsmål kom in till domstolen under maj–juli 2023 och de två äldsta målen (mål nr 2029-23 och 2156-23) hade vid tidpunkten för inspektionen en handläggningstid på ca ett år och fem månader. I de flesta av de granskade målen i denna kategori hade inga handläggningsåtgärder vidtagits sedan målen kom in eller så hade det förekommit långa perioder av passivitet. Som exempel kan nämnas följande. I ett mål gällande aktivitetsstöd (mål nr 2844-23) kom överklagandet in till domstolen den 21 juni 2023. Domstolen hade inte vidtagit någon handläggningsåtgärd i målet och handläggningstiden uppgick vid inspektionen till ett år och fyra månader. Ett annat mål (mål nr 2808-23) gällde ersättning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring där överklagandet kom till domstolen den 20 juni 2023. Målet markerades som klart för uppsättning den 1 september samma år och därefter hade inga handläggningsåtgärder vidtagits i målet.

Ett annat av domstolens äldsta pågående socialförsäkringsmål (mål nr 3434-23) gällde ersättning enligt lagen om arbetsskadeförsäkring och kom in till domstolen den 25 juli 2023. Klaganden begärde anstånd för att komplettera sitt överklagande och efter att ha begärt upprepade anstånd fick hon slutligen anstånd fram till den 15 mars 2024 för att komma in med ytterligare underlag. Den sammanlagda tiden för beviljade anstånd var ca 7,5 månader.

I ett av de senast avgjorda socialförsäkringsmålen som granskades (mål nr 1956-23) kom överklagandet in till domstolen den 28 april 2023. I början av maj gav domstolen klaganden möjlighet att utveckla sin talan och inkomma med eventuellt ytterligare läkarintyg senast en viss dag. Den 27 februari 2024 skickade förvaltningsrätten ut en ny underrättelse där klaganden fick möjlighet att senast en viss dag ge besked om hon ville att muntlig förhandling skulle hållas i målet. Klaganden återkom inte och målet avgjordes på handlingarna drygt sju månader senare utan att några ytterligare handläggningsåtgärder hade vidtagits. Målets totala handläggningstid uppgick till drygt ett år och fem månader.

Samtliga av förvaltningsrättens tio äldsta pågående skattemål hade en handläggningstid som uppgick till ca ett år och nio månader. Bland dessa mål fanns en serie av mål (mål nr 264-23 m.fl.) där förvaltningsrätten höll muntlig förhandling sju månader efter det att yrkandet framställdes. I flera av de granskade skattemålen hade det gått lång tid utan att några aktiva handläggningsåtgärder hade vidtagits. Som exempel kan nämnas ett mål som markerades som klart för avgörande den 14 mars 2023 men avgjordes först den 27 september 2024 (mål nr 688-23). Det vidtogs inga aktiva handläggningsåtgärder i målet under drygt 1,5 år. Ett annat mål markerades som klart för avgörande den 22 augusti 2023 och efter det datumet vidtogs inga aktiva åtgärder. Målet avgjordes den 1 oktober 2024, dvs. drygt ett år senare (mål nr 2877-23).

Mål av enkel karaktär

Vid granskningen uppmärksammades även mål av enkel karaktär som haft en förhållandevis lång handläggningstid. Som exempel på det kan nämnas följande.

Ett granskat körkortsmål (mål nr 1339-24) gällde ett överklagande av Transportstyrelsens beslut att avvisa ett överklagande på grund av att det hade kommit in för sent. Målet avgjordes 6,5 månader efter att överklagandet kom in till domstolen och förvaltningsrätten konstaterade att Transportstyrelsens bedömning, dvs. att överklagandet hade kommit in för sent, var riktig.

I två mål gällande ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (mål nr 3785-24 och 3955-24) hade nämnden beviljat klaganden bistånd i enlighet med överklagandet innan det lämnades över till domstolen och målen skrevs därför av från vidare handläggning. Handläggningstiden i målen uppgick till över en månad. Samma situation gällde också ett annat mål om ekonomiskt bistånd (mål nr 3503-24) där viss kommunikering inledningsvis skedde med klaganden men därefter vidtogs ingen handläggningsåtgärd på ca 1,5 månad innan målet skrevs av.

Det fanns även två exempel på mål om ekonomiskt bistånd av enkel karaktär där domstolen inte hade vidtagit några handläggningsåtgärder och målen markerats som klart för uppsättning i nära anslutning till att de kom in till domstolen. Handläggningstiden uppgick till knappt sex respektive åtta månader (mål nr 1720-24 och 707-24).

ChefsJO Erik Nymansson: I 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen finns ett uttryckligt krav på att en rättegång ska genomföras inom skälig tid. Vidare föreskrivs i 17 § förordningen (1996:382) med förvaltningsrättsinstruktion att ett mål vid förvaltningsrätten ska avgöras så snart det kan ske. Det innebär att ett mål som är klart för avgörande inte får bli liggande under någon längre tid.

I regleringsbrevet för budgetåret 2024 avseende Sveriges domstolar har regeringen beslutat att inriktningen ska vara att 75 procent av målen i förvaltningsrätterna, exklusive förturs- och migrationsmål, ska ta högst sex månader att avgöra.

Vid min tidigare granskning (se mitt beslut den 27 november 2023, dnr 1295-2023) redovisade förvaltningsrätten en omloppstid enligt den 75:e percentilen på 28,0 månader vad gäller skattemål. För perioden den 1 januari–14 oktober 2024 var denna tid 14,9 månader och det fanns vid tidpunkten för inspektionen inga skattemål som var äldre än två år. Det har alltså skett en tydlig förbättring både vad gäller skattemålens omloppstid och de balanserade målens åldersstruktur. Domstolen har framhållit en ny rutin att kalla till muntlig förhandling i ett tidigt skede av handläggningen som en del av orsaken till förbättringen. Det är glädjande att domstolen har identifierat åtgärder som kan effektivisera handläggningen och att arbetet har gett resultat. Vid inspektionen

uppmärksammades dock att det alltså finns skattemål med långa handläggningstider och mål där det gått lång tid utan att några aktiva handläggningsåtgärder hade vidtagits. Det är självklart fortsatt problematiskt.

Vad gäller domstolens socialförsäkringsmål är det oroande att omloppstiderna enligt den 75:e percentilen låg kvar på 12,8 månader vid tidpunkten för inspektionen, samma omloppstid som vid min tidigare granskning. Dessa mål rör frågor som ofta är mycket angelägna för den enskilde och många av de granskade målen hade handläggningstider som överskred det som kan anses acceptabelt eller rimligt. Det är särskilt oroväckande att det i flertalet mål hade förekommit långa perioder av passivitet från domstolens sida.

Beträffande målet gällande lagen om arbetsskadeförsäkring (mål nr 3434-23) där förvaltningsrätten hade beviljat en klagande anstånd i drygt sju månader finns skäl att inskräpa att en part inte förfogar över processen utan det är domstolen som under alla förhållanden har en skyldighet att verka för att målet förs fram till ett slutligt avgörande. Det är viktigt att mål inte tillåts bli alltför gamla på grund av upprepade anstånd och bedömningen av om ytterligare anstånd ska beviljas måste ske med noggrannhet.

Även mål enligt socialtjänstlagen rör generellt sett frågor som är ytterst angelägna för den enskilde och det kan innebära stora påfrestningar att inte få sin sak prövad inom skälig tid. Det uppmärksammades att flera av de granskade socialtjänstmålen hade oskäligt lång handläggningstid. Det är oacceptabelt att ett av domstolens äldsta öppna mål gällde ekonomiskt bistånd till boendekostnad och hade en handläggningstid som översteg ett år, särskilt med hänsyn till att inga aktiva handläggningsåtgärder hade vidtagits under elva månader.

Det är vidare oroväckande att flera av domstolens äldsta pågående mål gällde insatser enligt LSS. Jag har förståelse för att vissa LSS-mål kan ta lång tid att handlägga. Denna typ av mål kan dock avse insatser som till sin natur är sådana att det är särskilt angeläget att de prövas inom skälig tid. Ett av de granskade målen avsåg en insats som skulle inledas i början av hösten 2023 och jag vill med anledning av det framhålla att det är viktigt att en insats som avser en viss tidsperiod om möjligt prövas innan syftet med överklagandet förfaller. Det uppmärksammades att flera av de äldsta LSS-målen sedan flera månader var uppsatta och överlämnade till domare. Vid inspektionens avslutande genomgång framkom att den här typen av mål ofta lämnades över till domaren utan att det framgick om målet av någon anledning var särskilt brådskande. Det är en rutinfråga som domstolen bör se över.

Vidare framkom vid granskningen att vissa mål av enkel karaktär inte tagits om hand inom rimlig tid. Även det är bekymmersamt eftersom det tyder på en ineffektivitet i domstolens hantering.

Granskningen har visat att domstolen vad gäller flertalet måltyper måste fortsätta arbetet med att säkerställa att de hanteras på ett effektivt sätt, inom rimlig tid och att de balanserade målens åldersstruktur förbättras. Jag vill betona att långa handläggningstider påverkar förtroendet för domstolens verksamhet och för rättssystemet i stort. Situationen är därför oroande men under inspektionen framgick att domstolens ledning tar frågan på stort allvar och det är positivt att de åtgärder som hittills har vidtagits har gett viss effekt. Jag utgår från att förvaltningsrätten fortsätter att aktivt arbeta med att komma till rätta med problemen och att uppföljningar sker kontinuerligt.

Kommunicering och dokumentation m.m.

Brister vid den inledande granskningen

Under inspektionen uppmärksammades att kommunikering i flera av de granskade målen hade påbörjats sent i handläggningen. Följande exempel kan nämnas.

I ett mål gällande korttidsvistelse enligt LSS (mål nr 3390-23) kom överklagandet in till domstolen den 20 juli 2023. Domstolen skickade i augusti 2024 ett föreläggande till klaganden där hon, vid äventyr av att överklagandet annars skulle avvisas, förelades att komma in med en fullmakt som visade att hon hade rätt att företräda den andra vårdnadshavaren för barnet.

Ett överklagande gällande ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (mål nr 2158-24) kom in till domstolen den 10 april 2024 och den 6 september 2024 förelades klaganden att komplettera sitt överklagande bl.a. med uppgift om vilket beslut som överklagades.

Liknande exempel fanns även i ett mål gällande sjukpenning (mål nr 2851-23) där överklagandet kom in den 21 juni 2023. Ingen handläggningsåtgärd vidtogs förrän den 30 januari 2024 då klaganden gavs möjlighet att komplettera sitt överklagande. I ett annat socialförsäkringsmål (mål nr 3261-23) som inleddes den 13 juli 2023 påbörjades kommunikering den 20 maj 2024.

I ett mål om sjukersättning (mål nr 1956-23) noterades att klaganden i överklagandet anförde att hon ville att en läkare senare skulle uttala sig "som vittne om saken går vidare". Klaganden skrev också "med reservation om fler bevis i saken längre fram". Klaganden gavs den 10 maj 2023 tillfälle att utveckla sin talan och inkomma med eventuellt ytterligare läkarintyg. Den 27 februari 2024 omfördelades målet till annan handläggare som gav klaganden tillfälle att inkomma med besked om hon ville ha muntlig förhandling i målet.

Vid handläggningen av ett mål gällande inkomstbeskattning (mål nr 3755-23) dröjde det två månader innan klaganden gavs tillfälle att yttra sig över Skatteverkets obligatoriska omprövningsbeslut. I samma mål dröjde det drygt sex månader från det att överklagandet kom in till dess att domstolen förelade Skatteverket att komma in med det överklagade beslutet. I ett annat mål som avsåg mervärdesbeskattning och skattetillägg (mål nr 465-23) dröjde det nästan

ett år och två månader från det att överklagandet kom in till dess att domstolen förelade Skatteverket att komma in med momsdeklarationerna för de aktuella perioderna.

ChefsJO Erik Nymansson: Den inledande granskningen av ett mål och överväganden om handläggningen måste ske med eftertanke och noggrannhet eftersom det har stor betydelse för hur lång handläggningstiden blir.

Det är problematiskt att domstolen i många av de granskade målen har påbörjat kommunikeringen sent i handläggningen. I vissa mål gjordes åtgärder som borde ha genomförts i samband med den inledande granskningen först flera månader senare. Det är särskilt anmärkningsvärt att domstolen uppmärksammat brister i sakprövningsförutsättningar i ett mål (mål nr 3390-23) över ett år efter att målet inleddes.

Vid inspektionens inledande möte framkom att rutinen för beredning av de s.k. bottenplattemålen ska ses över eftersom den bedöms vara ineffektiv. Rutinen innebär att samma mål granskas av ett flertal olika personer under handläggningens gång. En sådan rutin kan medföra längre handläggningstider både genom att fler personer behöver sätta sig in i ett mål men även genom att handläggarna kan göra olika överväganden i enskilda beredningsfrågor. Jag ser därför positivt på att hanteringen ses över. Bristerna som uppmärksammades vid inspektionen avser dock även måltyper som inte hanteras enligt nämnda rutin. Jag utgår från att domstolen i sitt fortsatta arbete även gör en bedömning av om det behövs andra åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Blankett för granskning och åtgärder

Under handläggningen av ett mål använder förvaltningsrätten som regel ett särskilt dokument där den som handlägger målet fyller i vilka åtgärder som ska vidtas. Dokumentet kallas för "Blankett för granskning och åtgärder" och finns under den s.k. arbetsytan i Vera.

ChefsJO Erik Nymansson: JO har vid tidigare inspektioner av andra förvaltningsrätter uppmärksammat olika rutiner och arbetssätt som används för att dokumentera vilka åtgärder som ska vidtas i ett mål. Det är positivt att förvaltningsrätten har åtgärdsinstruktionerna samlade på ett ställe i ett särskilt dokument. Det gör att det blir enkelt att följa handläggningen i målet, både för domstolen själv, för parterna och vid en utomstående granskning av verksamheten.

Informationsblad om handläggningen hos domstolen

Vid den inledande handläggningen av ett mål skickar förvaltningsrätten som regel ett informationsblad till klaganden. I dokumentet anges bl.a. att "handläggningen är i de flesta mål helt skriftlig. Det betyder att domstolen inte kallar till någon muntlig förhandling. I stället fattar domstolen beslut utifrån de handlingar som parterna lämnat in. Domstolen skickar beslutet till dig när målet är avgjort."

ChefsJO Erik Nymansson: Utformningen av informationsbladet kan ge upphov till missförstånd vad gäller informationen om muntlig förhandling. En enskild, som i många fall inte har ett juridiskt ombud, kan få intryck av att domstolen har beslutat att inte kalla till muntlig förhandling i målet. Det kan göra att en enskild som önskar en muntlig förhandling, men som ännu inte framställt något yrkande, felaktigt kan tro att domstolen redan gjort bedömningen att en förhandling inte ska genomföras. Det kan även skapa osäkerhet hos en klagande som gjort ett sådant yrkande. Utformningen av skrivelsen bör ses över.

Övriga handläggningsfrågor

Meddelande av dom i LVM-mål

I sju av de granskade avslutade målen om beredande av vård enligt LVM hölls muntlig förhandling. I de flesta fall meddelades dom inom en vecka, ibland redan efter någon eller några dagar. I ett mål meddelades dom efter 12 dagar (mål nr 3749-24) och i ett annat efter 14 dagar (mål nr 3799-24).

ChefsJO Erik Nymansson: När det gäller frågan om hur lång tid rätten efter förhandlingen kan dröja med att meddela dom finns det bestämmelser i förordningen med förvaltningsrättsinstruktion. I 18 § föreskrivs att dom eller beslut ska meddelas så snart det kan ske och senast fyra veckor efter muntlig förhandling. JO har tidigare uttalat att denna bestämmelse inte ska tillmätas någon betydelse i LVM-mål eftersom det i 37 § LVM finns ett uttryckligt krav på skyndsam handläggning (JO 2012/13 s. 237, dnr 6188-2010). Det är därför i allmänhet inte förenligt med skyndsamhetskravet att utnyttja hela fyraveckorsfristen som är föreskriven i förordningen. Det är bra att detta följs och att dom i regel verkar meddelas inom en vecka efter muntlig förhandling med några få undantag.

Återförvisade mål

Vid granskning av de mål som återförvisats till domstolen från högre instans under 2023 och 2024 noterades två mål där skälet för återförvisning var att förvaltningsrätten inte haft tillgång till relevant processmaterial innan domstolen meddelade sitt avgörande. I ett LVU-mål (mål nr 4245-23) hade förvaltningsrätten inte haft tillgång till de utredningar som legat till grund för socialnämndens beslut att avslå begäran om tvångsvårdens upphörande. Det andra målet var ett kriminalvårdsmål gällande varning (mål nr 64-23) där förvaltningsrätten inte hade haft tillgång till vissa sekretessbelagda uppgifter som Kriminalvården ansåg vara av väsentlig betydelse för utgången.

ChefsJO Erik Nymansson: Av 30 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, följer att rättens avgörande av mål ska grundas på vad handlingarna innehåller och vad i övrigt förekommit i målet.

Det är en självklarhet att rätten måste ha tillgång till allt relevant processmaterial i ett mål innan det slutligt avgörs. Att så sker är grundläggande för rättssäkerheten och det är anmärkningsvärt att två av de återförvisade målen

som granskades gällde brister i detta avseende. Jag vill därför understryka vikten av att domstolen förvissar sig om att den har tillräckligt underlag innan dom eller beslut meddelas.

Rättelse av dom

I två av de granskade målen hade rättelse gjorts med stöd av 32 § FPL. I ett mål (mål nr 2591-23) hade motparten angetts felaktigt på första sidan i domen. Rättelsen gjordes digitalt i Vera och i domstolens dombok fanns rättelsen utskrivnen tillsammans med domen. Rättelsebladet var inte undertecknat. I ett annat fall (mål nr 2173-23) hade en rättelse av ett domslut gjorts av en föredragande. I rättelsen angavs att den var gjord av ansvarig domare genom föredraganden.

ChefsJO Erik Nymansson: I 32 § FPL anges när och hur en rättelse av en dom får ske. I bestämmelsens tredje stycke anges bl.a. att ett beslut om rättelse om möjligt ska antecknas på varje exemplar av den dom eller det beslut som rättas eller kompletteras. Enligt 15 § förordningen (2013:390) om mål i allmän förvaltningsdomstol ska en rättelse enligt 32 § FPL antecknas av ordföranden på originalet till domen eller beslutet. I anteckningen ska dagen för rättelsen eller kompletteringen anges. Ett beslut om rättelse är med hänsyn till sin karaktär att anse som ett slutligt beslut (jfr prop. 1989/90:71 s. 82 och JO 2012/13 s. 55, dnr 4715-2011). Ett sådant beslut får överklagas av den som det angår, om det gått honom eller henne emot.

En rättelse enligt 32 § FPL är således ett slutligt beslut som ska undertecknas av ordföranden i målet. De rättelser som observerades vid inspektionen var därför bristfälliga.

Utformning av domar och beslut

Förvaltningsrätten har utförliga riktlinjer för domskrivning och en detaljerad domsmall. I ett antal av de granskade avgörandena följdes dock inte domsmallen i alla delar. Ett exempel var att ordet ”enhälligt” angetts i ett mål som föredragits för nämnd.

ChefsJO Erik Nymansson: Förvaltningsrättens riktlinjer för domskrivning och domstolens centrala domsmall ger förutsättningar för tydlighet och enhetlighet i utformningen av domstolens avgöranden. Skrivningen ”enhälligt” är en avvikelse från rutindokumentet och kan t.ex. medföra att en enskild som mottar fler avgöranden från domstolen får uppfattningen att rätten inte är enig i de avgöranden där ordet ”enhälligt” inte anges. Jag vill mot bakgrund av detta exempel betona vikten av att domstolen följer domsmallen och de skrivningsrutiner som tagits fram eftersom det underlättar för enskilda att ta till sig ett avgörande och minskar risken för missförstånd.

Protokollet har justerats den 16 januari 2025 av chefsJO Erik Nymansson.
Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.